

УДК 351.778.2(477)

А. Фролов

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗАГРОЗ ПРОДОВОЛЬЧІЙ БЕЗПЕЦІ В УКРАЇНІ: ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Розглянуто концептуальні засади визначення загроз продовольчій безпеці в Україні. Проведено моніторинг основних індикаторів та ситуації, що склалась на продовольчому ринку України. Визначено тип існуючих загроз продовольчій безпеці та обґрунтовано недосконалість індикаторів, якими визначається її стан. На підставі проведених досліджень запропоновано новітні концептуальні підходи до визначення загроз продовольчій безпеці в Україні.

Ключові слова: продовольча безпека, загрози, виклики, індикатори, критерії, моніторинг.

В Україні проблеми продовольчої безпеки потрапили в поле зору представників влади порівняно недавно. Обумовлено це не тільки невтішними прогнозами експертів з приводу всесвітньої продовольчої кризи, але і наявністю внутрішніх та зовнішніх загроз у забезпеченні населення України продовольством у необхідних обсягах, асортименті та якості.

Незважаючи на таку зацікавленість, на державному рівні донині відсутній єдиний базовий законодавчий акт, що визначає основи продовольчої безпеки держави. Державне законодавство регулює лише окремі нормативні акти із забезпечення продовольчої безпеки. Недосконалість державної політики забезпечення продовольчої безпеки не тільки створює передумови для виникнення кризових явищ у забезпеченні населення продуктами харчування, а і здатне деформувати процес політичних й економічних перетворень та створити загрозу внутрішній безпеці держави в умовах глобалізаційних процесів, які проходять у світі [1]. Тому в Україні продовольча безпека повинна стати важливим пріоритетом економічної стратегії, а державне управління у сфері забезпечення продовольчої безпеки має базуватись на функціонуванні надійної державної системи, що характеризуватиметься збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз.

На вивченні проблем забезпечення продовольчої безпеки зосереджувалось багато вчених, зокрема Л. Страшинська, Ю. Білик, В. Власов, В. Галушка, А. Гордєєв, З. Ільїна, М. Калінчик, П. Лайко, О. Лебединська, Т. Лозинська, І. Лукінов, Л. Мармуль, В. Маслаков, В. Олійник, Б. Пасхавер, Е. Румянцева, П. Саблук, І. Топіха, В. Точилін, В. Трегобчук та інші. Однак поза увагою вчених залишилось питання, що стосується ефективності діяльності державних органів у проведенні моніторингу забезпечення продовольчої безпеки та досконалості показників, якими визначається її стан.

Постановка завдання: метою статті є дослідження ефективності діяльності державних органів у проведенні моніторингу стану продовольчої безпеки України та визначенні її загроз.

Державне управління у сфері продовольчої безпеки повинно бути направлене на забезпечення можливості здійснювати постійний моніторинг стану продовольчої ситуації

в країні, прогнозувати, попереджувати та нейтралізувати відповідні загрози продовольчої безпеці [2].

Загрози продовольчій безпеці, на нашу думку, можна охарактеризувати як наявні чи потенційно можливі явища, процеси, інші чинники, що створюють небезпеку для можливості забезпечення потреб населення у продуктах харчування в необхідних обсягах, асортименті та якості.

Для визначення загроз продовольчої безпеки державні органи мають здійснювати правильний вибір і визначення основних критеріїв та індикаторів (показників), які мають характеризувати кількісний та якісний стан продовольчої безпеки у статистичній та динамічній формі. Водночас вагоме значення мають не самі показники, а їх порогові значення та структура. Отже, для безпосереднього оцінювання рівня продовольчої безпеки використовується система індикаторів, для яких встановлені порогові значення.

На основі аналізу й узагальнення різних наукових підходів в Україні було розроблено методичку, якою визначаються основні індикатори продовольчої безпеки, а також їх мінімальні межі (Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання продовольчої безпеки” № 1379 від 05.12.2007 р.). Якщо хоча б один із них виходить за рамки норми, то це може свідчити про загрозу продовольчій безпеці.

Індикатори характеризують як стан продовольчої безпеки держави загалом так і окремого регіону. Вони розраховуються за такими основними групами харчових продуктів, як: хліб і хлібопродукти; картопля; овочі, баштанні; фрукти, ягоди і виноград; цукор; олія; м'ясо і м'ясопродукти; молоко і молокопродукти; риба і рибпродукти; яйця. До індикаторів продовольчої безпеки належать такі: добова енергетична цінність раціону людини; забезпечення раціону людини основними видами продуктів; достатність запасів зерна у державних ресурсах; економічна доступність продуктів; диференціація вартості харчування за соціальними групами; ємність внутрішнього ринку окремих продуктів; продовольча незалежність за окремим продуктом [3].

Першим індикатором встановлюється добова енергетична цінність раціону людини. Гранична величина цього індикатора становить 2500 ккал на добу, що значно менше мінімального фізіологічного нормативу Всесвітньої організації охорони здоров'я, який становить 3000 ккал на добу. Доцільно зазначити, що у розвинених країнах світу норма споживання, нижче якої починається процес голодування, становить 2800 – 3000 ккал на день.

Якщо за радянських часів (у 1990 р.) середньодобова калорійність спожитих продуктів харчування в розрахунку на 1 особу в Україні становила 3597 ккал, то за останніми даними (у 2009 р.) знизилась до 2946 ккал [4].

При цьому 55% добового раціону має забезпечуватися за рахунок споживання продуктів тваринного походження. Однак, як і у попередні роки, основну частину калорій українці споживають разом із продукцією рослинного походження. Упродовж останнього десятиріччя загалом лише приблизно 27% середньодобового раціону забезпечувалося споживанням продукції тваринного походження, що у 2 рази нижче за встановлений пороговий критерій. Так, за складних економічних умов українці вимушені задовольняти свої потреби у харчуванні більш економічно доступними продовольчими товарами. А це є загрозою не тільки продовольчій безпеці, а і здоров'ю нації.

Як свідчить Державна служба статистики, протягом останнього десятиріччя в Україні спостерігається одноманітне харчування населення – енергетична цінність раціону здебільшого забезпечується вуглеводами та жирами за рахунок хліба і

хлібопродуктів, картоплі, цукру та олії, що є свідченням незбалансованості харчування. А отже, загроза полягає у тому, що фактичне споживання за більшістю основних видів продовольства знаходилося нижче раціональних норм [5].

Упродовж 2007 – 2009 рр. відставання фактичного споживання від раціонального спостерігалось щодо молока і молокопродуктів, м'яса і м'ясопродуктів, риби та рибопродуктів, плодів, ягід і винограду, овочів та баштанних, яєць. У 2009 р. під впливом падіння доходів населення відбулося зменшення фактичного споживання молока, м'яса та риби населенням країни, незважаючи на його суттєве відставання від раціональних норм. Отже, найбільш загрозливою тенденцією є те, що фактичне споживання молока-та м'ясопродуктів середньостатистичним українцем на понад 40% менше від раціональних норм. Водночас, у 2009 р., вперше за останні 3 роки, споживання цукру на одну особу в Україні було менше за раціональну норму і становило 37,9 кг на рік. Це є наслідком стрімкого зростання цін на цукор на світових та внутрішньому ринках у сезоні 2009/2010 рр., обумовленого зменшенням виробництва цукросировини. Упродовж 2008 – 2009 рр. споживчі ціни на цукор в Україні зросли майже в 2 рази [6 – 8].

Як відомо, попит формує пропозицію, й відповідно зниження середньодушового споживання призвело до скорочення ємності внутрішнього ринку за окремими групами продовольства. Так, унаслідок загального спаду соціально-економічного розвитку країни у період фінансово-економічної кризи у 2009 р. порівняно з попереднім роком, відбулося падіння внутрішнього ринку риби і рибопродуктів на 14%, цукру – на 8%, молоко- та м'ясопродуктів – на 2%. Водночас відбулося падіння реальних наявних доходів населення на 10,8%, а це спричиняє загрозу у забезпеченні потреб населення у достатній кількості продовольства [9].

Ситуацію загострює те, що граничним критерієм індикатора, який характеризує економічну доступність продуктів харчування для населення України, вважається його 60-відсотковий рівень, хоча вивчення наукової літератури з проблем продовольчої безпеки дає підстави визначати порогове значення для цього індикатора на рівні 30 – 40%.

Показник питомої ваги видатків на харчування є основним критерієм рівня життя населення у світовій економічній науці. У США та Франції питома вага видатків на харчування у доходах сімей становить 18 – 20%, в Італії – 18 – 19%, Китаї – 19 – 20%, Японії – 23 – 25%. Зокрема, межу бідності у США розраховують, базуючись на результатах багаторічного вивчення сімейних бюджетів, які показують, що у найбідніших сім'ях на харчування витрачається більше третини доходу. У Японії бідною вважається сім'я, у якій частка витрат на харчування перевищує 35% [10]. Тому, на нашу думку, визначення 60-відсоткової межі для цього показника в Україні є вкрай необґрунтованою.

Індикатор визначається як частка сукупних витрат на харчування у загальному підсумку сукупних витрат домогосподарств. Як свідчить Державна служба статистики України, у 2007 р. середньомісячні витрати домогосподарства на харчування становили 915,54 грн при сукупних витратах на рівні 1721,98 грн. Тобто, індикатор доступності продуктів харчування становив 53,2% [11]. У 2008 р. середньомісячні витрати домогосподарства на харчування були на рівні 1316 грн. Сукупні витрати домогосподарств становили 2590 грн. Таким чином індикатор доступності продуктів харчування у 2008 р. становив 50,8% [12]. У 2009 р. сукупні витрати домогосподарств становили 2754,08 грн на місяць. Із загальної суми витрат домогосподарства витрачали на харчування 1426,1 грн на місяць. Таким чином індикатор доступності продуктів

харчування становив 51,8% [13]. Порівняно із 2008 р. цей показник погіршився на один відсотковий пункт.

Водночас на фоні глобалізаційних та інтеграційних процесів України сумнівно-небезпечним є порогове значення для індикатора, що визначає продовольчу незалежність за окремим продуктом. Гранична межа цього індикатора становить 30%.

Загалом забезпечення населення продовольством, у межах його купівельної спроможності, протягом 2007 – 2009 рр. здійснювалося за рахунок вітчизняного виробництва. Імпортувалася, здебільшого, та продукція, яка не виробляється в Україні. Тому найвразливішими позиціями, з огляду імпортозалежності, є позиції “риба та рибопродукти”, “плоди, ягоди та виноград”, “олія рослинна всіх видів”. Імпорт цієї продукції впродовж досліджуваного періоду виходив за пороговий критерій цього індикатора 30%.

Суттєві обсяги імпорту плодово-ягідної продукції припадають на екзотичні види фруктів (цитрусові, банани тощо). Водночас відбувається зростання імпорту і тих видів плодів, вирощування яких характерне і для України, чому сприяла лібералізація внутрішнього ринку, яка відбулася внаслідок вступу України до Світової організації торгівлі у травні 2008 р. Так, за даними Державної служби статистики України, у 2008 р., порівняно з 2007 р., імпорт персиків зріс у 4,4 рази, груш – у 2,2 рази, яблук – в 1,3 рази, у 2009 р., порівняно з 2008 р., імпорт яблук збільшився ще у 1,4 рази. Значний відсоток імпорту у групі “олія рослинна всіх видів” обумовлений ввезенням тропічних олій, які не виробляються в Україні (пальмова, оливкова, кокосова олії тощо), але широко використовуються при виробництві продовольчих товарів вітчизняними підприємствами харчової промисловості. При цьому збільшився імпорт олії соняшникової упродовж 2007 – 2009 рр. майже в 4 рази, що є негативною тенденцією. Водночас, впродовж трьох років збільшилась питома вага імпорту цукру більш ніж в 4,6 рази, що пов’язано із суттєвим скороченням обсягів вітчизняного виробництва цукру з цукрових буряків. Майже в 1,8 рази збільшився імпорт в Україну молока і молокопродуктів, що також є загрозливою тенденцією [14 – 16].

Негативно позначилось на показнику імпортозалежності стрімке зростання частки імпорту м’яса і м’ясопродуктів у внутрішньому споживанні. Так, в умовах падіння вітчизняного виробництва м’ясосировини та зростання попиту населення, антиінфляційні інтервенції Уряду у 2008 р. спричинили ще більше зростання загроз продовольчій безпеці країни. Фахівці стверджують, що частка імпортного м’яса значно вища, оскільки офіційні органи не враховують “сірий” імпорт продуктів в Україну [17].

Причинами такого стану часто є непродуманість не лише політики лібералізації зовнішньої торгівлі продовольством, а й принципів та методів реформування аграрного сектора національної економіки, що призвело до непомітної, але перманентно зростаючої залежності системи національного продовольчого забезпечення від різноманітних форм так званої “економічної допомоги” з боку багатьох країн світу [18].

Водночас така “економічна допомога” здебільшого є небезпечною та неякісною. За рахунок високих внутрішніх стандартів європейські країни обмежують неякісний імпорт, а таким чином неякісна продукція збувається у країни, що розвиваються, зокрема в Україну.

Вітчизняне продовольство теж іноді не відповідає вимогам якості та безпеки, адже в Україні більшість сільськогосподарської продукції виробляється невеликими приватними господарствами населення, які не лише фінансово а й матеріально та

технологічно обмежені щодо впровадження міжнародних стандартів якості продуктів харчування, оскільки процес одержання сертифікатів системи ISO є надзвичайно трудомістким та капіталозатратним. А така ситуація ставить під сумнів досконалість та цілісність індикаторів, якими визначається рівень продовольчої безпеки.

Початкова стадія ринкового реформування економіки України передбачала лібералізацію економічних відносин у сфері обміну продуктами харчування, що призвело до стрімкого наростання імпорту продовольства і експорту сировини. Водночас вплив імпорту продовольства став негативним оскільки значна його частка за умов поглиблення загальної економічної кризи вже створила серйозну загрозу національній продовольчій безпеці через:

- витіснення з національного ринку вітчизняних товаровиробників продовольства, обмеження каналів збуту їх продукції та позбавлення потенційних доходів від реалізації виготовленої продукції;

- погіршення економічних показників діяльності підприємств-виробників продовольства (зменшення обсягів виробництва і збуту, зменшення завантаженості потужностей, віддачі основних фондів та прибутку, зростання собівартості продукції та рівня безробіття тощо);

- руйнацію виробничо-фінансового потенціалу аграрної сфери;

- виснаження природних факторів аграрного виробництва, що загрожувало набутти незворотного спрямування;

- перетворення національного ринку у місце збуту часто недоброякісної, екологічно небезпечної харчової продукції зарубіжних виробників тощо [19].

Нині ситуація склалася таким чином, що імпорт треба збільшувати для послаблення дії інфляційної хвилі. Тому здебільшого, політика уряду щодо збільшення частки імпорту мотивована бажанням стримати зростання цін. А з огляду на те, що зростає споживання харчових продуктів, це призводить до необхідності збільшення імпорту. У великих містах 60–70% продовольства забезпечується імпортом, і для України такий стан є пасткою, адже ситуація за кордоном теж погіршується [20]. Так, наприклад, ажіотаж навколо дефіциту і подорожчання гречки виник через неврожай цієї культури в Росії. У Росії гречка не вродила через посуху і пожежі. І Росія в 2009 р. була забезпечена усього на 50% від потреби. Тому цей синдром перейшов до українського споживача.

У 2010 р. індекс цін на сільськогосподарську продукцію сягнув найбільшого значення за останнє десятиліття (за винятком 2007 р.) і становив 130,4%. Причинами стрімкого зростання аграрних цін в Україні у 2010 р. є зниження валових зборів сільськогосподарських культур через несприятливі природно-кліматичні умови (посуху 2010 р.), зменшення площ посівів під окремі культури, зростання собівартості виробництва сільгосппродукції, а також “імпортування” загальносвітових негативних трендів [21].

Синхронне зростання вартості продовольства на світових ринках та в Україні ставить під сумнів спроможність України до забезпечення насиченості внутрішнього ринку сільгосппродукції шляхом використання власного аграрного потенціалу. На сьогодні ситуацію, яка склалася в сільському господарстві і переробних галузях харчової промисловості, можна назвати критичною. Це є не тільки наслідком світової кризи, але і результатом внутрішньої невваженої політики реформування.

Україна повинна мати критерії продовольчої безпеки, що визначатимуть її забезпеченість у контексті розвитку аграрного сектора економіки з урахуванням

природно-кліматичних особливостей, ефективності використання природно-ресурсного потенціалу. Критерії продовольчої безпеки можуть бути різними на певних періодах розвитку країни. Своєчасна зміна пріоритетів їх забезпечення може сприяти не лише досягненню певного рівня розвитку економіки у світовому масштабі, а також можливості виживання нації під час економічної кризи.

Проведений моніторинг основних індикаторів та ситуації, що склалась на продовольчому ринку України, засвідчили не тільки про існуючі загрози продовольчій безпеці, а і про недосконалість індикаторів, якими визначається її стан. Дослідження показали, що, здебільшого індикатори оцінювання продовольчої безпеки є заниженими й такими, що не відповідають міжнародним стандартам; до індикаторів не віднесено показників, що характеризують важливі ланки продовольчої сфери (кількісні і якісні оцінки).

На сьогодні, на нашу думку, до індикаторів, що розраховуються Постановою Кабінету Міністрів України “Деякі питання продовольчої безпеки” № 1379 від 05.12.2007 р. додатково доцільно віднести такі, як:

1. Рівень розвитку агропродовольчої сфери. Він має вимірюватися за допомогою оцінки обсягів виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції і продовольчих товарів, урожайності основних видів сільськогосподарських культур, продуктивності худоби і птиці, частки господарств населення у виробництві окремих видів сільськогосподарської продукції, рентабельності виробництва основних видів сільськогосподарської продукції і продовольчих товарів, фінансових результатів діяльності сільськогосподарських і переробних підприємств, рівень державної підтримки аграрних товаровиробників, а також обсягів інвестицій в агропродовольчу сферу, зокрема іноземних.

2. Природно-ресурсний потенціал і ефективність його використання. Цей індикатор має визначатися за показниками родючості земель сільськогосподарського призначення, зокрема в розрізі окремих територій, частки деградованих земель у загальній їх структурі та рівнем розораності земель.

3. Якість і безпечність харчової продукції. Він має визначатися як частка харчової продукції, виявлена як невідповідна чинним вимогам щодо якості та безпечності. Також окремо має розраховуватися обсяг окремих видів харчових продуктів та сільськогосподарської сировини, що виробляється за міжнародними стандартами якості в загальному обсязі їх виробництва; обсяги виробництва та реалізації на вітчизняному ринку органічної харчової продукції.

З огляду на це, уповноважені Кабінетом Міністрів України органи виконавчої влади мають переглянути показники та критерії продовольчої безпеки. Серед основних завдань моніторингу діяльності органів влади та державних організацій також має бути:

– оцінка реального стану системи управління процесами забезпечення продовольчої безпеки, оцінка витрат бюджетних фінансових засобів й інших матеріальних ресурсів відповідними органами влади;

– оцінка компетентності керівництва відповідних органів влади з питань продовольчої безпеки, їхньої відповідності займаним посадам;

– контроль виконання планів або програм відповідними органами влади з метою забезпечення виконання прийнятих рішень, дотримання законності;

– розробка на підставі результатів проведеного моніторингу рекомендацій законодавчого й іншого змісту, спрямованих на значне поліпшення діяльності відповідних органів влади, органів державного або місцевого управління [22].

Водночас найголовнішою метою моніторингу має стати аналітичний супровід попередження кризових явищ у продовольчому забезпеченні населення. Тому державні органи мають:

- здійснювати розрахунки прогнозних та фактичних потреб держави в основних видах харчових продуктів;
- проводити регулярне дослідження складу харчових продуктів, що надходять на споживчий ринок України, та створювати відповідний інформаційний банк даних;
- розробляти рекомендовані харчові раціони для основних соціальних і демографічних груп населення з урахуванням регіональних традицій і звичок, екологічної ситуації.

У такий спосіб державне управління у сфері забезпечення продовольчої безпеки має супроводжуватися організованим та регулярним проведенням широкомасштабного моніторингу реалізації державної продовольчої політики, складовою якого має бути моніторинг ефективності діяльності органів влади та державних організацій, відповідальних за цей напрям.

Висновки

На сьогодні державне управління процесами забезпечення продовольчої безпеки можна вважати незадовільним. Вже впродовж трьох років керуючись затвердженою методикою, органи державної влади активно проводять моніторинг та детально вивчають стан продовольчої безпеки, готують аналітичні доповіді, в яких підтверджуються загрозливі тенденції. Але цим питанням в Україні приділяють увагу занадто пізно, зокрема, коли на продовольчому ринку виникають резонансні випадки (дефіцит гречки, подорожчання цукру тощо).

Упродовж останнього десятиліття спостерігаються коливання індексів цін на продукцію сільського господарства у світі, що дає експертам підстави говорити про загострення світової продовольчої кризи та формувати негативні для споживачів прогнози щодо подальшої цінової динаміки на ринку агропродукції. Україна має бути готова до попередження кризових явищ. Тому потрібно переглянути показники та критерії продовольчої безпеки. Показники мають аналізуватися за типом змін, враховувати кількісні і якісні оцінки з метою підготовки відповідних рекомендацій та управлінських рішень. У такий спосіб система моніторингу базуватиметься на поєднанні економічних та соціальних індикаторів із показниками, які відображають результативність діяльності органів державної влади з вирішення проблеми продовольчої безпеки.

Література

1. Болдуєв М. В. Сучасна державна політика щодо забезпечення продовольчої безпеки країни / М. В. Болдуєв // Держава та регіони: економіка та підприємництво [Текст]. — 2009. — № 1. — С. 21—25.
2. Руликівський В. П. Державне управління в сфері забезпечення продовольчої безпеки України [Текст] : дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Руликівський Володимир Петрович. — К. : [б. в.], 2010. — 209 с.
3. Деякі питання продовольчої безпеки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 1379 від 05.12.2007 р. — Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_bv/pg_gxсxoh.htm.
4. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2009 році [Електронний ресурс] : інформ.-аналіт. зап. Міністерства економіки України. — Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish>.

5. Там само.
6. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2007 році [Електронний ресурс] : інформ.-аналіт. зап. Міністерства економіки України. — Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish>.
7. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2008 році [Електронний ресурс] : інформ.-аналіт. зап. Міністерства економіки України. — Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish>.
8. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2009 році [Електронний ресурс] : інформ.-аналіт. зап. Міністерства економіки України. — Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish>.
9. Там само.
10. Лукінов І. І. Про стратегію трансформування АПК та забезпечення продовольчої безпеки України / І. І. Лукінов, П. Т. Саблук // Економіка України [Текст]. — 2000. — №9. — С. 62—81.
11. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2007 році...
12. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2008 році...
13. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2009 році...
14. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2007 році...
15. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2008 році...
16. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2009 році...
17. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2008 році...
18. Шевченко О. Удосконалення системи державного регулювання продовольчого ринку / О. Шевченко // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України [Текст]. — 2008. — № 4. — С. 101.
19. Руликівський В. П. Державне управління в сфері забезпечення продовольчої безпеки України... — 209 с.
20. Лукінов І. І. Про стратегію трансформування АПК та забезпечення продовольчої безпеки України... — С. 62—81.
21. Розвиток аграрного виробництва як передумова забезпечення продовольчої безпеки України [Електронний ресурс] : аналіт. доп. / Нац. інст-т стратег. досл. — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>.
22. Руликівський В. П. Державне управління в сфері забезпечення продовольчої безпеки України... — 209 с.

A. Frolov

CONCEPTUAL APPROACHES TO IDENTIFYING THREATS OF FOOD SAFETY IN UKRAINE: PUBLIC MANAGEMENT ASPECT

Conceptual fundamentals of threats identifying of food safety in Ukraine are considered. The monitoring of key indicators and situations on the food market of Ukraine has been performed. The types of existing threats to food safety are determined and imperfect indicators that determine its status are grounded. On the basis of the research new conceptual approaches to threats identifying of food safety in Ukraine are proposed.

Key words: food safety, threats, challenges, indicators, criteria, monitoring.